

VESNA POPRŽAN - DOKUMENTARISTIČKI DNEVNIK 1989.-1992.

MARIJAN SUSOVSKI

Dokumentaristički kolažirani dnevnik Vesne Popržan nastao je u tijeku četiri posljednje godine boravka i umjetničkog rada u njezinu brooklynskom ateljeu u New Yorku.

Vesna Popržan "vodila" je dnevnik neprestano dodajući nove zabilješke ranijima. K tome, lijepila je različite dokumente o svom životu u Americi. Tako je dobila stotinjak metara kolaža u kontinuitetu, u širini od oko 40 centimetara. Taj je kolaž sačuvala u svicima od po nekoliko metara u dužinu.

Kolažirani dnevnik nastajao je usporedo s velikim skulpturama i instalacijama, radi čega je - u potrazi za odgovarajućim ateljskim prostorom - napustila Zagreb i odselila se u New York. U početku je Vesna Popržan zaista intimno vodila svoj dnevnik kako bi očuvala sjećanje, ali ne na uobičajen način, pisanjem, nego isključivo na likovni (slikovni) način. No kako je u poslu napredovala, tako se njezin dnevnik pretvarao u ozbiljan umjetnički rad.

Vesna Popržan javila se s novim naraštajem umjetnika na prijelazu iz sedamdesetih u osamdesete godine. Veoma senzibilna, brzo se uklopila u nagli povratak umjetnika slici i skulpturi, što je bilo aktualno u svijetu. Bila je to neka druga estetika oslobođena pravila, ovisna samo o invencijama, preokupacijama, interesima i potrebama autora da na svoj način interpretiraju stvarnost i - u skladu s tim - da se na nov način koriste likovnim materijalima i služe tehnikom.

U tom smislu i ovaj dnevnik ima karakterističan "vizualni rukopis" Vesne Popržan, poznat iz njezinih ranijih radova, u drugim tehnikama.

Osnovno obilježje kolaža - spajanje raznih materijala - pokazala je Vesna Popržan u svojim radovima odmah pošto se prestala baviti sitnom brončanom plastikom (male brončane skulpture - otisci dlana u Malom lapidariju 1977.). Bile su to prostorne instalacije, odnosno viseće skulpture - grozdovi, načinjene od užeta i oblutaka, obješene o strop ili složene na podu, a pokazala ih je na izložbi u Studiju Galerije suvremene umjetnosti 1981. godine. Poslije se vješto koristila cementom, kamenjem, gipsom, staklom, ogledalom i bojom za objekte ili skulpture prikazane na izložbi u Galeriji Nova. Inventivno je baratala papirom, najčešće novinskim, kaširala ga, oblikovala u tuljce, zavežljaje, termitnjake, oblake, viseće grozdove i rotuluse; kartonskim kutijama, parafiranim

papirom, perjem i granjem, te sve to kombinirala, za što je dokaz velika izložba Skulpture od papira 1983.-1985. u Galeriji suvremene umjetnosti 1985. godine. Takav način rada bio je u temelju njezina razmišljanja i kad je radila izvan ateljea, stvarajući instalacije, postavljajući skulpture na otvorenom ili intervenirajući u pejzažu.

Newyorški je dnevnik, formalno gledano, dugačak kolaž raznovrsnih materijala koji su činili njezin svakodnevni fizički i emocionalni ambijent: pisma i fotografije iz privatnog života; računi, novinski oglasi, reklame, članci; fotografije ili razglednice newyorške arhitekture; njezini crteži skulptura i dekorativnih elemenata objekata na kojima je radila kao restaurator; mapa New Yorka, Europe i svijeta; novinski članci ili cijele novinske stranice iz hrvatskog tiska, fotografije i tekstovi u vezi s rodnim gradom.

Međutim, u biti, način na koji su materijali povezivani, ponekad veoma diskurzivno i nanošeni na podlogu papira, najčešće novina ili časopisa, pa i sam odabir tih časopisa i dokumenata - kako se međusobno odnose, koji dijalog vode, koji su srazovi među njima, kako je autorica na njima intervenirala - precrtavajući, docrtavajući i potcrtavajući pojedine zabilješke, te emocionalni naboj koji iz toga izbija - navodi nas na zaključak o nastanku dugoga vizualnog zapisa toka svijesti.

Osjetivši potrebu da raznorodnim tipovima zapisa, nastalih na razne načine i od raznih materijala u dužem razdoblju, dade čvršće koheziono jedinstvo, pa i jači pečat osobnosti, autorica je dnevnik naknadno doslikavala potezima kista, ponekad veoma akcionim, ponekad u mrljama kakve poznajemo s njezinih drugih radova. Način na koji su upotrijebljavani neki materijali u pojedinim slučajevima govori o velikom autoričinom senzibilitetu za enformelističku strukturu slike. Na kraju, sve je impregnirala i parafinom, čime je zapečatila dnevničko razdoblje od tri godine, strahujući od sutrašnjice i otvaranja novog razdoblja.

Newyorški dnevnički zapis formiran je u dugi strip, bolje rečeno film, kako ga zapravo i sama autorica doživljava, film emocija u retrospektivnom nizu dokumentarističkih detalja interpretiranih njezinom umjetničkom osobnošću. Zapis izranja iz drastičnog ambijenta Brooklyna, mjesta otpada i simbola ekoloških katastrofa, mjesta jakih osjećaja desktrukcije civilizacije na jednoj strani East Rivera i snažnog kontrasta rasta novih neboderskih ambijenata na drugoj strani. Brooklyn je mjesto brisanog prostora pod udarima vjetrova s East Rivera i velikih vrućina od kojih se ljeti topi asfalt. New York pod udarima vjetrova, gledan s krovova Brooklyna, i topljenje asfalta koji stvara svoje asamblaze od slijepljena i skorenog smeća, otpada i perja - to je razlog takvih dnevničkih zapisa Vesne Popržan. Potreba za povezivanjem doživljajnih i umjetničkih iskustava s jedne i druge strane Oceana, osjećaj ničim sputane i slobodne ličnosti u tom prostoru, ali i opterećenost tipično europskom depresivnošću u tom ambijentu i nostalgijom - pečat su tih kolaža.

Vesna Popržan, Dokumentaristički dnevnik, kolaž,
Brooklyn 1989.-1992.

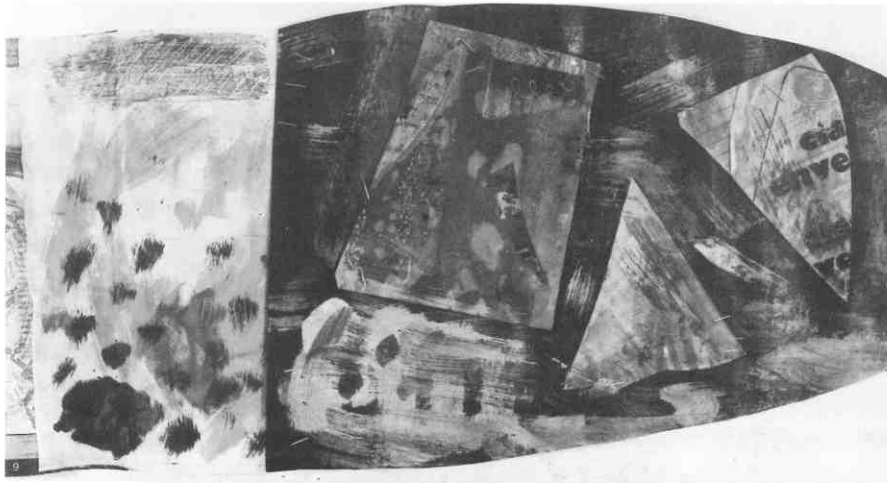
Vesna Popržan, *Documentary collage-diary*,
Brooklyn 1989-92

Foto/Photo by: Boris Cvjetanović

Summary

Marijan Susovski: "Vesna Popržan -
Documentary Diary 1989 - 1992"

Documentary collage-diary of Vesna Popržan came into being simultaneously with her great sculptures and installations. They were the actual reason for Vesna Popržan to leave Zagreb and move to New York in search of adequate atelier space. At first the artist did keep her diary intimate, not in an ordinary way (by writing), but in a solely artistic

way (by pictures), so as to keep her memories alive. As she progressed in her work, her diary was turning into a serious work of art. A continual, some hundred metres long and 40 centimetres wide collage came into being. Stored in the form of several metres long folders, it is a visual report of her course of consciousness.